

Avalik pöördumine Eesti üldsuse poole sündimuskriisi lahendamiseks

Isamaa Perede Ühendus ja Isamaa Naiskogu IREN kutsuvad Eesti avalikkust, erakondi, teadlaskonda ja meediamaju seadma rahvastikukriisi lahendamine meie ühiskonna olulisimaks eesmärgiks. Madala sündimuse küsimusele tuleb leida lahendus üheskoos, vältides selle muutumist konfliktide allikaks või päevapoliitiliste eesmärkide kattevarjuks.

Rahvastikukriis on teravalt kohal. [Statistikaameti](#) 16. jaanuaril 2025 avaldatud esialgsetel andmetel vähenes Eesti rahvaarv mullu enam kui 5000 inimese võrra – seda isegi olukorras, kus sisseränne ületas väljarände.

Möödunud aastal tuli Eestis ilmale alla 10 000 lapse. Nii vähe pole lapsi sündinud vähemalt alates Eesti iseseisvumisest 1918. aastal. Sündide nõnda reljeefset vähenemist 2024. aastal ei prognoosinud isegi meie rahvastikuteadlased.

Kuigi sageli nii arvatakse, ei ole sündide arvu hüppelise vähenemise peapõhjuseks sünnitusealiste naiste arvu kahanemine. Võrreldes varasemate aastatega on Eestis sünnitusealiste naiste arv pigem kasvanud siia saabunud ukraina naiste arvel, nagu selgitas rahvastikuteadlane [Mark Gortfelder](#) 13. jaanuaril Vikerraadio saates „Uudis+“. Madala sündimuse üheks põhjuseks võib pidada viimaste aastate kriise, majanduslangust ning hüppelist elukalliduse tõusu.

Sündimuskriisis on ka paljud teised Euroopa riigid, sealhulgas meie naabrid. Eesti väikest rahvaarvu arvestades tabab sündimuskriis meie riiki ja rahvust naabritega võrreldes teravamalt. Eesti on mandri-Euroopa üks väiksema rahvaarvuga rahvusriike, millel on ainukordne riigikeel, selgelt eristuv kultuur ja omakeelne haridus kõikidel haridusastmetel.

Eesti on liiga väike, et kriisist väljumine oleks mõeldav prioriteete seadmata ja laiapõhjalise koostööta. Rahvastikuteadlane Mare Ainsaar rääkis 14. jaanuaril „[Esimeses stuudios](#)“, et lapsesaamine, pere käitumine ja toetused on muutunud liiga poliitiliseks. Kui Eesti parlamendierakonnad suudavad kokku leppida ühises eesmärgis pöörata sündimus kasvule, jääks poliitiline konflikt olemata.

Üleskutse erakondadele

Kutsume kõiki erakondi üles toetama eelisjärjekorras konkreetseid ja otseseid meetmeid, mis aitavad kiiresti sündimust suurendada. Kui vahetu ja kiire mõjuga sündimust toetavad meetmed on vastu võetud, tuleb hakata arutama ka pikaajaliste, kaudse mõjuga meetmete üle, nagu kuidas kõige peresõbralikumalt korraldada lastehoidu, haridust ja tugiteenuseid.

Samuti kutsume kõiki poliitikuid üles mitte seostama sündimuse kasvu teemadega, mis võivad küll olla olulised ühiskonna heaolu ja kindlustunde suurendamisel, aga millel puudub otsene tõendatud seos sellega, kui palju lapsi sünnib.

Üleskutse teadlastele

Kutsume üles kõiki teemasse puutuvaid teadlasi, ennekõike rahvastikuteadlasi ja peresotsiolooge, avaldama julgelt oma ettepanekuid ja arvamusi, millised sündimust toetavad meetmed aitavad kõige kiiremini ja tõhusamalt suurendada sündide arvu Eestis. Näiteks eelpool nimetatud teadlased, Mark Gortfelder ja Mare Ainsaar on mõlemad pakkunud välja lastega peredele suunatud toetuste indekseerimise, mis aitaks leevendada elukalliduse tõusust lähtuvat ebakindlust.

Üleskutse meediamajadele

Kutsume üles kõiki meediaväljaandeid kajastama sündimuse teemat ning seadma positiivsesse valgusesse lasterikkuse kui peamise rahvastikukriisist väljumise tee. Mida rohkem saavad sõna rahvastikukriisi lahendamisele suunatud eksperdid ja arvamuslimidrid, seda arusaadavamaks sündimuskriis ja selle lahendused Eesti ühiskonnas muutuvad.

Julgustame laste saamist ja pere loomist rohkem kajastama ka isiklikul tasandil. Lapseootel naiste ja lapsi planeerivate perede jaoks on väga oluline saada rohkem infot ja häid nõuandeid, mis loob kindlustunnet ja hajutab hirme. Mida rohkem saavad sõna eksperdid, seda parema keskkonna loome laste planeerimiseks, ilmaletoomiseks ja üleskasvatamiseks.

Üleskutse Eesti ühiskonnale

Eesti põhiseaduse preambuli kohaselt peab Eesti riik tagama eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise läbi aegade. Riik pole valitsus ja institutsioonid, riik on Eesti inimesed. Vaid kõigi meie inimeste ühise panusega on võimalik peatada õnnetust, mis juba praegu hüüab tulles. Kui suudame sündimuskriisi üheskoos edukalt peatada, saab meie riigist edulugu ja eeskuju kogu maailmale.

Pöördumise algatasid

Isamaa Naiskogu IREN nimel

Riina Solman

Isamaa Perede Ühenduse nimel

Gerli Lehe